

Faktory ovlivňující regionální diferenciaci úmrtnosti v České republice

Abstrakt

Značné socioekonomické a sociodemografických rozdílů v úmrtnosti, nejen na individuální, ale rovněž i na agregované úrovni, byly pozorovány a popsány v mnoha zemích. Cílem předkládané práce je nalezení a zhodnocení významných vnějších faktorů, které mají vliv na současnou regionální diferenciaci úmrtnosti v Česku na úrovni okresů. Jako nástroj k tomu byly použity metody demografické i statistické analýzy. V první fázi analýzy bylo pomocí porovnání intenzity úmrtnosti v socioekonomických shlucích zjištěno, že vyšší úroveň úmrtnosti vykazují muži i ženy z okresů s nepříznivějšími vnějšími podmínkami. Na základě Poissonova log-lineárního modelu pak bylo identifikováno několik silných determinantů působících na rozdíly v intenzitě úmrtnosti mezi okresy – podíl nezaměstnaných, podíl rozvedených, podíl osob s vysokoškolským vzděláním či počet lékařů v nemocnicích na 1 000 obyvatel. Nejvýznamnějším z těchto faktorů se zdá být podíl nezaměstnaných, jehož rostoucí hodnoty jsou spojeny s růstem intenzity úmrtnosti celkem i na nejčastější příčiny úmrtí v Česku. Vliv některých faktorů na regionální diferenciaci úmrtnosti se ovšem podstatně mění s věkem. Zatímco existující vztah podílu nezaměstnaných či rozvedených s rozdíly úmrtnosti mezi okresy je nejsilnější ve středním věku, význam počtu lékařů v nemocnicích na 1000 obyvatel pro regionální diferenciaci úmrtnosti s věkem roste.

Klíčová slova: úmrtnost, regionální diferenciaci, okresy, shluková analýza, Poissonova regrese